

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Bf.II.530/2011/8.

A Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Szegeden, 2012. február 23. napján tartott fellebbezési nyilvános ülés alapján meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az emberölés büntette és más bűncselekmények miatt **I.rendű vádlott (neve) ÉS TÁRSA** ellen indított büntetőügyben a **Békés Megyei Bíróság** 2011. október 27. napján kihirdetett **13.B.382/2011/11.** számú ítéletét

m e g v á l t o z t a t j a

az alábbiak szerint:

Az I. r. vádlottal szemben kifosztás büntette kísérletében, a II. r. vádlottal szemben bűnsegédként elkövetett kifosztás büntette kísérletében való bűnösség megállapítását és az I. r. vádlott vonatkozásában a halmazati büntetésre utalást **mellőzi.**

A II. r. vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időt a kiszabott **börtönbüntetésbe** tekinti beszámítottak.

Jogosult (neve)nak jogosult címe szám alá kell a bűnjeleket kiadni.

Az I. r. vádlott **387.678.-(háromszáznyolcvanhétezer-hatszázhetvennyolc) Ft,** a II. r. vádlott **79.476.-(hetvenkilencezer-négyszázhetvenhat) Ft,** míg a vádlottak egyetemlegesen **28.155.-(huszonnyolcezer-egyszázötvenöt) Ft** elsőfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget kötelesek megfizetni az államnak, a Gyulai Törvényszék Gazdasági Hivatalának felhívására.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet **helybenhagyja.**

Az I. r. vádlott által az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt a kiszabott szabadságvesztésbe **beszámítja.**

Kötelezi az I. r. vádlottat a másodfokú eljárás során felmerült **9.000.-(kilencezer) Ft** bűnügyi költség megfizetésére az államnak, a Gyulai Törvényszék Gazdasági Hivatalának felhívása szerint.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

INDOKOLÁS:

Az elsőfokú bíróság (I.rendű vádlott neve) I. r. vádlott bűnösségét emberölés büntetében és kifosztás büntetének kísérletében, (II.rendű vádlott neve) II. r. vádlott bűnösségét pedig felbujtóként elkövetett rablás büntetében és bűnsegédként elkövetett kifosztás büntetének kísérletében mondta ki. Ezért az I. r. vádlottat halmazati büntetésül 12 év fegyházra és 10 év közügyektől eltiltásra, a II. r. vádlottat 3 év 6 hónap börtönre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztésekbe beszámította a vádlottak által előzetes fogvatartásban töltött időt, az I. r. vádlott esetében 3.000,- Ft erejéig vagyonekmozgást is elrendelt. Rendelkezett a bűnjelekről és kötelezte a vádlottakat a bűnügyi költség viselésére.

Az elsőfokú ítélet ellen fellebbezést jelentettek be:

- az ügyész mindkét vádlott javára, anyagi jogszabály téves alkalmazása miatt, a kifosztás büntette miatti eljárás megszüntetése - írásban beérkezett indokolása szerint a bűnösség megállapításának mellőzése - érdekében,
- az I. r. vádlott és védője a büntetés súlyossága miatt enyhítésért, a nyilvános ülésen a védő már másodlagosan az elsőfokú ítélet megalapozatlanság miatti hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását - e körben elmeorvos-szakértő kirendelését - indítványozta,
- a II. r. vádlott, ki a fellebbezésének okát és célját nem jelölte meg és védője a tényállás részben téves megállapítása miatt, a rablás büntette esetében felbujtás helyett bűnsegély megállapítása érdekében, a kifosztás büntette kísérleteként értékelt cselekmény miatt pedig felmentés végett, mert álláspontja szerint e bűncselekmény elkövetése nem bizonyított. A fellebbezési nyilvános ülésen a védő már azt indítványozta, hogy a másodfokú bíróság mellőzze a tényállásból, hogy a II. r. vádlott felbujtására valósította meg az I. r. vádlott a rablást, és hogy bementek volna a sértett halála után annak házába értékek után kutatni.

A Szegedi Fellebbviteli Főügyészség átiratában és az ügyész a nyilvános ülésen a II. r. vádlottnak a kifosztás kísérleteként értékelt cselekmény miatti fellebbezését - nem felmentés irányában - az alábbi okfejtés alapján alaposnak találta, egyebekben a módosítottakkal azonosan, a tényállás kiegészítését célzó indítványaival tartotta fenn a fellebbezést és bizonyítási indítvány elutasításának megindokolását is indítványozta.

Kizárólag az ügyész módosított - a kifosztás büntettként értékelt cselekményben való bűnösség megállapítása miatti, annak mellőzését célzó - fellebbezése az alapos, egyebekben a fellebbezések minden irányban alaptalanok.

* * *

Megalapozottan utasította el a bizonyítási indítványt az elsőfokú bíróság, a másodfokú bíróság sem ítélte indokoltnak az I. r. vádlott újabb elmeorvos-szakértői vizsgálatát. Az ügyben eljáró elmeorvos-szakértők előtt ismert volt az a tény, hogy az I. r. vádlott kiegészítő iskolába járt, szakértői véleményüket az I. r. vádlott részletes meghallgatását követően készítették el. Így újabb szakvélemény készítésétől nem várható, hogy az eltérő tényállás megállapításához vezetne. Az elsőfokú bíróság eljárási szabályt sértett, mikor e bizonyítási indítvány elutasítását a Be. 260. § (1) bekezdésében írt előírás ellenére nem indokolta, ezért az ítéletábra azt a most írtak szerint pótolta.

* * *

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a szükséges és lehetséges körben maradéktalanul, a perrendi szabályok betartásával folytatta le, a szóba jöhető bizonyítékokat kellő mélységig feltárta, azokat egyenként és összességükben is megfelelő és logikus indokokkal mérlegelte, és a bizonyíték-értékelés körében eljárási hiba sem volt tapasztalható. A bírói gyakorlat egységes abban, hogy a bizonyítékok értékelésének megszokott módja, mikor az ítéltbíróság a vallomások egyes részeit - jellemzően azokat, amelyek összhangban állnak a többi bizonyítékkal - elfogadja, másokat, melyek e kritériumnak nem felelnek meg, elveti. Mindez nem érinti a bizonyítékok mérlegelésének perrendszerűségét, e követelménynek tehát eleget tesz (Bírósági Határozatok 1998. évf. 418. sz. jogeset).

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás csak kis mértékben hiányos [Be. 351. § (1) bekezdés és (2) bekezdés b) pont 2. fordulata], mert nem állapította meg a sértett születési évét, amely további bűnösségi körülményt alapol meg. Ezért a Be. 352. § (1) bekezdés a) pontja alapján az iratok egybehangzó tartalma alapján a másodfokú bíróság akként küszöbölte ki a kismértékű megalapozatlanságot, hogy az iratokból megállapította, **(sértett neve)** sértett **évszám**-ben született, tehát a cselekmény elkövetésekor 71 esztendő volt.

Nem osztotta a fellebbviteli főügyészségnek a tényállás további kiegészítésére irányuló azon indítványát, hogy a másodfokú bíróság valamennyi, a sértetten a boncoláskor tapasztalt külsérelmi nyomot rögzítse, mégpedig a következők miatt:

- Az ítéltbíróság által megállapítandó történeti tényállásnak az élet elleni bűncselekmények esetén is mindig, az ügy mikénti elbírálása szempontjából *releváns* külsérelmi nyomokat, sérüléseket kell rögzítenie. Annak ugyanis nincs jelentősége -

ide nem értve az esetleges különös kegyetlenség megállapításához vezető számos külsérelmi nyomot -, hogy a halálhoz közvetlenül vezető, az adott esetben többszörös és kiterjedt koponyaacsont-törés, agyzúzódás és heveny külső elvérzés talaján kialakult keringési és légzési elégtelenség miatt beállott, szinte azonnali halált szenvedett sértetten voltak-e egyéb külsérelmi nyomok. Ez utóbbiaknak ugyanis a tényállás megalapozottsága szempontjából nincs jelentősége, azok felsorolása ennél fogva szükségtelen.

A bizonyítási eljáráshoz tartozik a pártfogó felügyelői vélemények kérdése is; az elsőfokú bíróság ezeket a törvény előírásának megfelelően szerezte be. Az elsőfokú bíróság nem várta meg azok beérkezését és úgy hozott ügydöntő határozatot. Azoknak azonban nem volt jelentősége a bűncselekmény mikénti elbírálása szempontjából, ezért az ítélőtábla álláspontja az, hogy a pártfogó felügyelői vélemények tartalmát szükségtelen lett volna tárgyalás keretében a bizonyítás anyagává tenni, ezért azt mellőzte. Ugyanakkor nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, hogy a rendőri jelentésbe foglalt vallomásrészeknek „nem tulajdonított jelentőséget”, mert valójában nem is vehette figyelembe, hiszen a rendőri jelentésbe foglalt vallomás nem értékelhető bizonyítékként, mert a Be. 168. § (1) bekezdése kifejezetten tiltja vallomás tartalmának jelentésbe történő rögzítését. Ebből az következik, hogy amennyiben a nyomozó hatóság mégis eljárási hibát vét azzal, hogy vallomás tartalmát jelentésbe foglalja, a jelentés a felhívott törvényhelynél fogva nem törvényesen beszerezett bizonyíték és így nem értékelhető bizonyítékként.

A II. r. vádlott védőjének védenice terhére részben tévesen megállapított tényállást sérelmező, a rablás esetében az enyhébb elbírálást lehetővé tévő bűnsegély megállapítását célzó fellebbezése a bizonyítékok mérlegelését támadja. Azt sérelmezi, hogy az elsőfokú bíróság elfogadta az I. r. vádlottnak és az elsőfokú bíróság által értékelt bizonyítékokkal alátámasztott terhelő vallomását, és ehhez képest elvetette védenicének a tagadását.

Az elsőfokú bíróság megfelelő indokokkal adott számot arról, hogy miért az alacsonyabb intellektusú I. r. vádlott terhelő vallomását fogadta el és annak alapján döntötte el azt, hogy a II. r. vádlott a rablás büntettének felbujtója, avagy bűnsegéde volt-e. Ebben a körben helyesen tulajdonított annak kiemelkedő jelentőséget, hogy a magasabb intellektusú II. r. vádlottnak lehetett - és volt - közvetlen tudomása arról, hogy a sértett a közelmúltban nagyobb összegű pénzhez jutott, és nyilván nem a sértett által használt 500,- Ft-os címletű bankjegy készítette az I. r. vádlottat arra, hogy a sértett további értékeit megszerezze, mert egy ilyen címletű bankjegy önmagában nem kecsegtet nagyobb összegű zsákmány reményével. Nyilvánvaló, hogy a II. r. vádlott indította az I. r. vádlottat arra, hogy értékeinek megszerzése érdekében eredjen a sértett nyomába, hiszen az eljárás összes adatával egybevetve e vádlottnak volt hitelt

érdemlő tudomása arról, hogy a sértett anyagi helyzete a közelmúltban megerősödött, mert a házastársi közös vagyon megosztása folytán nagyobb összeget tarthat otthon.

Az I. r. vádlottnak az első gyanúsítottkénti kihallgatása alkalmával tett, e tekintetben a II. r. vádlottra inkább mentő, mint terhelő vallomásának elvetését is kellően megindokolta az elsőfokú bíróság, azzal az ítéletábra mindenben egyetértett.

A bizonyítékokat tehát az elsőfokú bíróság perrendszerűen, iratszerűen, az élettapasztalatnak, valamint a közfelfogásnak is megfelelően értékelte és logikai hibát sem vétett.

Irányadó abban a törvényen alapuló ítélkezési gyakorlat, hogy megalapozott tényállás esetén nincs lehetőség a bizonyítékok eltérő értékelésére a felülbírálat során. Az elsőfokú bíróság a megalapozott tényekből további tényekre vont le logikus, megalapozott következtetést, és e következtetés az elsőfokú bíróság hibátlan bizonyíték-mérlegelő tevékenységén alapul, és mint ilyen, a most kifejtettek értelmében eredménnyel nem támadható.

Ebből következik, hogy a II. r. vádlott védőjének a tényállást támadó fellebbezését a másodfokú bíróság nem osztotta.

A megalapozott tényállásból az elsőfokú bíróság helyesen következtetett mindkét vádlott bűnösségére, de a cselekmény részben tévesen minősítette.

A kifosztás büntettének kísérlete tekintetében az ítéletábra a fellebbviteli főügyészség álláspontját osztotta.

A Btk. 222. § (1) bekezdés d) pontjában leírt kifosztás bűncselekménye két mozzanatos elkövetési magatartással megvalósított összetett bűncselekmény, melyre jellemző, hogy a véghezvitel első és második szakasza nem áll a cél- és eszközcselekmény viszonyában, így nyilvánvaló, hogy amennyiben az elkövetőt a nyereségvágyból elkövetett emberölés természetéből adódóan az a szándék vezérli, hogy a sértett vagyonát, értékeit megszerezze, úgy az általa e célból elkövetett bűncselekmény nem értékelhető „más bűncselekménynek”, márpedig a felhívott törvényhely szerint minősülő kifosztás büntettéhez más bűncselekmény véghezvitele során alkalmazott erőszak szükséges, ami a most kifejtettek szerint nem állapítható meg. Ebben a kérdésben egyértelműen rögzíti a dogmatikai álláspontot a Kúria 2/1998. Büntető jogegységi határozata.

Ebből következik, hogy a nyereségvágyból elkövetett emberölés büntette mellett az azonos sértett sérelmére térben, időben még viszonylag elkülönülve sem valósítható

meg a Btk. 322. § (1) bekezdés d) pontja szerinti kifosztás büntette, az fogalmilag kizárt.

Az elsőfokú bíróság ettől eltérő álláspontját alátámasztani látszó bírósági határozatok nem ide illőek. Az elsőként megjelölt (BH 1997/324.) eseti döntésben rögzített tényállás lényegesen eltér a jelen eljárásban elbírálttól, éppen a lényegét tekintve, hiszen ott az erőszak kifejtése során még nem állott fenn a dolog-elvétel szándéka.

A második esetben (BH 1987/110.) már egyértelműen az elsőfokú bíróságtól eltérő és uralkodó bírói gyakorlat tükröződik, miszerint ha az elkövető az ölési cselekményt haszonszerzési célzattal, azaz nyereségvágyból követi el, a cselekmény ilyen minősítése mellett a kifosztás büntettének megállapítására - értelemszerűen - nincs törvényes lehetőség.

Ebből következően osztotta a fellebbviteli főügyészség álláspontját az ítélet tábla és maga sem látta megállapíthatónak egyik vádlott terhére sem a kifosztás büntettének kísérletét, sem az I. r. vádlottnál tettesként, sem a II. r. vádlott esetében bűnsegédként, mert a halmazat látszólagos. Ezért az I-II. r. vádlott bűnösségének megállapítását ezen bűncselekményben mellőzte. Látszólagos halmazat esetén külön felmentő rendelkezést nem kell hozni (BH 2005/338.).

Ami a II. r. vádlott rablás büntettében való részesi minőségét illeti, az elsőfokú bíróság a II. r. vádlott cselekményét helyesen felbujtóként elkövetett rablás büntettének minősítette, de az ítélet jogi indokolásában (9. oldal 4. bekezdés) a helyesen felhívott Btk. 21. § (1) bekezdése ellenére bűnsegédi magatartást jelölt meg a helyesen megállapított felbujtás helyett.

Miután az I. r. vádlott esetében a rendelkező részben kifejezetten halmazati büntetésül szabta ki a főbüntetést az elsőfokú bíróság, de a II. r. vádlott esetében is felhívta az ítélet indokolásában a halmazati szabályt, annak jogalapja a most kifejtettekre figyelemmel megszűnt, ezért a halmazati büntetés kiszabásra utalást az I. r. vádlott esetében a rendelkező részben, a II. r. vádlott esetében pedig az indokolásból mellőzte az ítélet tábla.

Ami a bűnösségi körülményeket illeti, nem enyhítő a kifosztás kapcsán értékelt körülmény, miután a kifosztás büntettének kísérlete megállapítását a másodfokú bíróság a már kifejtettek miatt mellőzte. Nem enyhítő a II. r. vádlott esetében a felbujtás sem, hiszen csak a bűnsegély értékelhető enyhítőként.

Ugyanakkor nem súlyosító a bűncselekménynek a társadalom biztonságérzetét nagymértékben csökkentő jellege, hiszen erre utaló konkrét adat nincsen, az 56. számú Büntető Kollégiumi vélemény idevágó szakasza értelmében a köznyugalom

súlyos megzavarása minősülhetne ekként, amit azonban tényekkel kell alátámasztani. Az köztudomású, hogy minden emberölési cselekmény felháborító és a társadalom tagjainak biztonságérzetét csökkentheti, ám az ezt meghaladó mértékre utaló konkrét adat a jelen ügyben nincs.

További súlyosító körülmény, hogy az I. r. vádlott az ölési cselekményt orvul, az alkalmazott eszközre is figyelemmel a védekezésre esélyt sem adva valósította meg.

Az ítéletábra álláspontja szerint az I. r. vádlott cselekménye közel áll a Btk. 166. § (2) bekezdés d) pontjában meghatározott különös kegyetlenséggel elkövetettség minősítő körülményéhez, noha annak megállapítására nem ad alapot. A különös kegyetlenséggel elkövetettség a Kúria 15. számú irányelvében írtakra figyelemmel azzal az elkövetővel szemben állapítható meg, aki alapvető emberi mivoltából kivetkőzve feltűnő kegyetlenséggel, a sértettel szemben kíméletességet vagy kegyelmet nem ismerően annak életét az átlagosat meghaladó brutalitással és a sértettnek indokolatlan, kirívó szenvedést okozva követi el.

Az I. r. vádlottnak az a magatartása, hogy a neki háttal lévő, életkoránál fogva is védekezésre korlátozottabban képes idős embert értékeinek megszerzése érdekében egy közel 13 kg tömegű sárkaparó vasráccsal két ízben fejbe ütötte, majd a földre került és nyöszörgő, hörgő hangokat hallató, nyilvánvalóan védekezésre már minden értelemben képtelen sértettet ismét három ízben nagy erővel fejbe ütötte, kirívó elvetemültségre utal, amit mindenképpen értékelni kellett a súlyosítók körében, még ha a különös kegyetlenség kritériumait nem is merítette ki.

További súlyosítóként értékelte a másodfokú bíróság a II. r. vádlott esetében is az idős sértett sérelmére elkövetést, és helyesen az *erőszakos* vagyon elleni bűncselekmények elszaporodottsága a súlyosító.

A cselekmény elkövetésekor hatályban levő Büntető törvénykönyv 83. § (2) bekezdése szerint a szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középértéke irányadó. Az I. r. vádlott esetében a középérték a 10-20 évig terjedő szabadságvesztésre figyelemmel 15 év, míg a II. r. vádlott esetében, tekintettel a 2-8 évig terjedő büntetési tételre, 5 esztendő. A büntetés kiszabása során ebből kellett az elsőfokú bíróságnak kiindulnia, és az ettől történő eltérést meg kellett indokolnia.

Noha az elsőfokú bíróság kimerítő, részletes indokát nem adta annak, hogy miért ítélte indokoltnak az I. és a II. r. vádlott esetében a középértéknél lényegesen enyhébb szabadságvesztés kiszabását, a másodfokú bíróság az enyhítő körülmények felsorolásával és kellő értékelésével tekinti megindokoltnak azt. Ugyanakkor az enyhítő szakaszra történő utalást mellőzte a másodfokú bíróság, hiszen azt

nyilvánvalóan nem alkalmazta az elsőfokú bíróság, mert arra csak a törvényi minimumot el nem érő szabadságvesztés kiszabása esetén lett volna indoka.

Az I. r. vádlottal szemben kiszabott 12 év fegyház és a II. r. vádlottal szemben kiszabott 3 év 6 hónap börtön a középértékre is figyelemmel nem olyan súlyos egyik vádlott esetében sem, hogy azok lényeges enyhítése szóba kerülhetne.

A II. r. vádlott tekintetében az előzetes fogvatartásban töltött időt - helyesen - a vele szemben kiszabott *börtönbe* kellett beszámítani, és a beszámítás kapcsán mindkét vádlott tekintetében felhívta az ítélet táblát a Btk. 99. § (2) bekezdését is.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság, mikor mindkét vádlottat méltatlannak találta a közügyek gyakorlásában való részvételre, ezért őket eltiltotta, a mellékbüntetés mértéke kellően igazodik az általuk megvalósított bűncselekmény jellegéhez, tárgyi súlyához és a személyükben rejlő - az I. r. vádlott esetében kirívó, a II. r. vádlott esetében fokozott - társadalomra veszélyességhez. E mellékbüntetés törvényi jogalapjaként a Btk. 62. § (1) bekezdés és 63. § (1) bekezdéseit hívja fel az ítélet táblát, mert a bűncselekmények elkövetésekor már ez a § rendelkezett e mellékbüntetésről.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság, mikor az I. r. vádlottal szemben vagyonelkobzást is alkalmazott, ám a Btk. 77/B. § (1) bekezdés a) pontját nem hívta fel, ezért a másodfokú bíróság azt pótolta.

A bűnjel kiadásának helyét az elsőfokú ítélet nem jelölte meg, így a rendelkezés végrehajtása érdekében az ítélet táblát pótolta azt.

Egyebekben az elsőfokú bíróság mindenben helyesen rendelkezett, így a másodfokú bíróság kizárólag az ügyésznek a már írtak szerinti fellebbezését ítélve alaposnak az elsőfokú ítéletet a Be. 372. § (1) bekezdés alapján megváltoztatta, egyekben pedig azt helybenhagyta.

A Btk. 99. § (1) és (2) bekezdése alapján számította be a további előzetes fogvatartásban töltött időt az I. r. vádlott szabadságvesztésébe, és a Be. 338. § (1) és (3) bekezdése megfelelő alkalmazásával rendelkezett a bűnügyi költség megfizetéséről, mert az elsőfokú bíróság helytelenül alkalmazta a bűnügyi költség külön-külön történő viselésére vonatkozó szabályt. A sértettre vonatkozó orvosszakértői vélemény elkészítésével felmerült bűnügyi költség ugyanis mindkét vádlottat terheli, ezért annak viselésére a már felhívottak szerint egyetemlegesen kötelezte őket a másodfokú bíróság.

A Be. 381. § (1) bekezdése alapján a Be. 338. § (1) bekezdése szerint kötelezte az I. r. vádlottat a másodfokú eljárás során kirendelt védelmével felmerült bűnügyi költség viselésére.

Szeged, 2012. február 23.

Gyurisné dr.Komlóssy Éva s.k. Dr.Katona Tibor s.k..Mezőlaki Erik s.k.
a tanács elnöke a tanács tagja, előadó a tanács tagja

A Szegedi Ítéltábla Bf.II.530/2011/8. számú ítélete és a Békés Megyei Bíróság 13.B.382/2011/11. számú ítéletének a jelen ítélettel meg nem változtatott része a mai napon jogerős és végrehajtható.

Szeged, 2012. február 23.

Gyurisné dr.Komlóssy Éva s.k.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

tisztviselő